

TANÍTÓI KÉZIKÖNYV

NT-98674 – ÉLETVITEL ÉS GYAKORLAT 4.

A kézikönyv a Széchenyi 2020 Fejlesztési program Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Programjának EFOP-3.2.2-VEKOP-15-2016-00001 számú, A köznevelés tartalmi szabályozóinak megfelelő tankönyvek, taneszközök fejlesztése és digitális tartalomfejlesztés című projektje keretében készült. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósult meg.

Szerző

Meszéna Tamásné

Szerkesztő

Simonyi Katalin

Olvasószerkesztő

Varga Andrea

Sorozatterv, tipográfia

Takács Brigitta

Tördelés

Cseh Krisztina

© 1. kiadás, 2020

© Oktatási Hivatal, 2020

Raktári szám: NT-98674/K

Oktatási Hivatal

1074 Budapest, Rákóczi út 70-72.

www.oh.hu

Felelős kiadó

dr. Gloviczki Zoltán elnök

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETŐ	5
A taneszköz koncepciójának bemutatása	5
Néhány szempont az Életvitel és gyakorlat 4. taneszközök használatához:	6
A LECKÉK RÉSZLETES BEMUTATÁSA (ÉLETVITEL ÉS GYAKORLAT 4.)	9
1. fejezet: Textilmunkák.....	9
<i>Tanteremdíszítés őszi díszekkel</i>	9
<i>Képes hetirend készítése</i>	9
<i>Őszi öltözködés</i>	10
<i>Ismerkedés különböző anyagokkal</i>	11
<i>Miből készül?</i>	11
<i>Ruhák válogatása, hajtogatása, rendezése, szekrényrend</i>	11
<i>Őszi kép varrása</i>	12
<i>Természetes és mesterséges anyagok</i>	13
<i>Az iskola, udvar berendezéseinek, eszközeinek, bútorainak anyagvizsgálata</i> ...	14
<i>Anyagok tulajdonságai</i>	14
<i>Őszi mécses készítése:</i>	15
<i>Anyagok és eszközök: Mit mivel csinálhatunk?</i>	16
<i>Formakirakás fonallal</i>	16
<i>Tűbefűzés, gombfelvarrás</i>	16
<i>Különböző anyagok összehasonlítása, tapintása, memóriajáték az anyagokkal</i>	17
2. fejezet: Anyagok alakítása	17
<i>Állatfigura készítése őszi levelekből, termésekből</i>	17
<i>Gyurmázás, agyagozás</i>	17
<i>Téli öltözködés</i>	17
<i>Teremdíszítés téli díszekkel</i>	18
<i>Mikulás készítése</i>	18
<i>Karácsonyi (téli) ajtódísz készítése</i>	18
<i>Karácsonyfadísz-készítés</i>	19
<i>Hószobor készítése</i>	19
<i>Mintakirakás, sormintakövetés</i>	19

<i>Farsangi álarc, jelmez készítése</i>	19
<i>Tanteremdíszítés tavaszi díszekkel</i>	20
<i>Kokárdakészítés</i>	20
<i>Színes pillangó készítése</i>	20
<i>Tavaszi ajtódísz készítése</i>	20
<i>Húsvéti tojás díszítése</i>	21
<i>Magvetés tojástartóba</i>	22
<i>Növényfejlődés</i>	22
<i>Szobanövények átültetése</i>	23
<i>Anyák napi ajándékkép készítése</i>	23
3. fejezet: Egyszerű háztartási munkák	23
<i>Az iskolai személyes holmi rendben tartása, rendezett polcok, az öltöző rendjének megtartása</i>	23
<i>Háztartásban található helyiségek, eszközök, a hozzájuk tartozó higiéniai szabályok</i>	24
<i>Tárolás a konyhában</i>	24
<i>Tárolás a hűtőszekrényben</i>	24
<i>Rizses csokoládé készítése</i>	24
<i>Poharas desszert készítése</i>	25
<i>Jeges tea készítése</i>	25
<i>Tortillatekercs készítése</i>	25
<i>Turmixital készítése</i>	26
<i>Rendrakás. Mi hova való?</i>	27
<i>Takarítás a tanteremben</i>	27
<i>Udvari eszközök, az udvar rendben tartása</i>	27
<i>Szobanövények gondozása</i>	28
<i>A szemét kidobása</i>	28
<i>Szelektív hulladékgyűjtés</i>	28
4. fejezet: Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők	29
<i>Testápolás – fogmosás</i>	29
<i>Testápoló eszközök, kozmetikumok</i>	30
<i>Egészséges életmód, mértékletesség</i>	30
<i>Fizikai és mentális veszélyforrások</i>	31

<i>A tanterem díszítése nyári díszekkel, évszakok, teljes évkör</i>	32
<i>Veszélyes anyagok a környezetünkben.....</i>	32
<i>Otthoni, iskolai ruházat.....</i>	32
<i>Hideg és meleg ruházat.....</i>	33
<i>Ünnepi – alkalmi, férfi – női ruházat.....</i>	33
<i>Sport-, szabadidő- és munkaruházat</i>	33
<i>Mosás, vasalás, ruhagondozási piktogramok értelmezése</i>	33
<i>Utcai közlekedés.....</i>	35
<i>Közlekedési eszközök, közlekedési szabályok</i>	35
<i>Balesetvédelem az utcán</i>	35
<i>Vásárlás.....</i>	36
AJÁNLOTT TOVÁBBI SEGÉDANYAGOK:	37

BEVEZETŐ

A taneszköz koncepciójának bemutatása

A középsúlyos értelmi fogyatékos, értelmileg akadályozott tanulók Életvitel és gyakorlat című tantárgya már nevében jelzi, körülhatárolja a tantárgy céljait: az eredményes szocializációra, az önálló életvezetésre való felkészítés gyakorlatorientált módszerekkel.

A tanulók a tanórák során alkalmazott munkafolyamatok közben különböző anyagokkal, azok tulajdonságaival, háztartási eszközökkel, tevékenységekkel ismerkednek meg. A tantárgy fejleszti a manuális képességeket, a finommozgás- és szem-kéz koordinációt, algoritmus alapján a tevékenységek sorrendjének tervezését, önálló végrehajtását, ok-okozati összefüggések megértését, esztétikai érzéküket és önkifejezésüket.

A taneszköz – a közvetlen tanórai munkán túl – támogatja olyan személyiségjegyek kialakulását, amelyek az iskola befejezését követő új életközegben az eredményes szocializációhoz, munkatevékenységek végzéséhez megfelelő alapot teremthetnek.

Hozzájárul, hogy a tanulóknál kialakuljon az igény a személyes megjelenés pozitív befolyásoló szerepére, a harmonikus, esztétikus környezetért végzett felelős életvitelre, valamint a célirányos eszközhasználat által az egyszerűbb önellátási folyamatok önálló elvégzésére.

Hangsúlyos cél, hogy a tanulók gyakorolhassák a társas kommunikáció különböző formáit: segítségkérés, információszerzés, igények, választások megfogalmazása, önkifejezés. Fontos szempont a gyűjtemény használatával kapcsolatban a tantárgyi koncentráció minél tágabb spektrumának bevonása a feladatok végrehajtása során. Megjelennek a Környezetismeret, az Ábrázolás, alakítás, Számolás-mérés és Mozgásnevelés tantárgyakhoz kapcsolódó, szoros koherenciát mutató témakörök, tevékenységek is.

A taneszközök valójában szabadon felhasználható feladatgyűjtemények, melyek elkészítésének legfontosabb szempontjai a gyakorlati alkalmazhatóság, a differenciálás, az adaptálhatóság és a többszöri használat lehetőségének megteremtése voltak. A kiadvány különálló lapokból áll, az egyes anyagok kivehetőek, szétvághatóak, elősegítve ezzel a sokoldalú felhasználást. A mellékletben található matricák többször felragaszthatóak, így egy feladat többször megoldható, lehetővé téve az ismétlést, támogatva a bevésődést, a kognitív funkciók fejlesztését. A folyamatábrák lehetőséget adnak a minél önállóbb munkavégzésre, a tevékenységek sorba rendezésére, a végrehajtó működés zavarának korrigálására.

A középsúlyos értelmi fogyatékos, értelmileg akadályozott tanulóknak jellemző változatos képességstruktúra, egyéni haladási tempó, eltérő kommunikációs eszközrendszer, hullámzó motivációs bázis figyelembevételre fontos része volt a feladatok elkészítésének. A differenciálás minél könnyebb és változatosabb megvalósítása volt az alapja a témakörökhöz tartozó feladatok koncepciójának, összhangban a kerettanterv ajánlásával.

A taneszköz – igazodva a célcsoport speciális nevelési-oktatási szükségleteihez – nem tartalmaz írott, szöveges instrukciókat; az utasításokat piktogramok segítségével közvetíti a gyűjtemény a tanulók felé. Azokon a lapokon, amelyekhez melléklet tartozik, piktogrammal jeleztük a kapcsolódó melléklet számát – ugyanígy a mellékletben is piktogram mutatja a megfelelő lap számát.

A feladatok olyan tevékenységek megvalósítását támogatják, amelyek középpontjában a tanulók önellátásának, biztonságos munkatevékenységének a lehető legmagasabb fejlettségi szintre emelése áll. Egyszerű, átlátható, informatív képi világgal, folyamatábrák és feladatok alkalmazásával a differenciálás különféle lehetőségei segítik a tanulói képességprofil sokoldalú fejlesztését – az elemi képességektől a magasabb fokú gondolkodási műveletekig. A gyakorlati feladatok elvégzését folyamatábrák segítik. Ezek differenciálása egyénileg kivitelezhető a tanulók képességstruktúrájának ismeretében.

A tanári kézikönyv segítséget nyújt a különböző témakörökhöz tartozó feladatok differenciálásához, ötleteket kínál a tananyag feldolgozásához, a pedagógusok kreatív feladatvégzéséhez.

Néhány szempont az Életvitel és gyakorlat 4. taneszközök használatához:

Kerettantervi megfeleltetés. Nagy hangsúlyt fektettünk arra, hogy a témakörök és az azokhoz rendelt tartalmak, feladatok összhangban legyenek a kerettanterv vonatkozó előírásaival, az évszakok váltakozásával és az évkör ünnepeivel. Ugyanakkor igyekeztünk olyan alternatívákat is nyújtani, amelyek révén nyitva marad a pedagógus számára a lehetőség, hogy saját csoportjához, tanulói előismereteihez, képességeikhez és érdeklődésükhöz igazíthassa a konkrét ismereteket.

A kiadvány felépítése. A tankönyv tartalma lefedi a kerettantervben meghatározott tematikai egységeket: *Textilmunkák, Egyszerű háztartási munkák, Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők* és *Anyagok alakítása*. A tematikai egységekhez tartozó témaköröket különböző színekkel különítettük el az átláthatóság és a használhatóság érdekében.

Bár készült hozzá tanmenetjavaslat (ajánlott bejárési útvonal), de az szabadon igazítható a saját helyi tantervhez, éves tanmenethez, akár a sorrendiség újragondolására is van mód, mivel a tartalmak tetszőlegesen rendezhetők, újrafűzhetők. Felhasználásukat ennek megfelelően a pedagógus mérlegelésére bízuk.

A mellékletekhez többféle tevékenység, feladattípus kapcsolódik. Vannak matricázható lapok és hozzájuk tartozó matricák. Valamennyi lap egyoldalas, így a képeket kivágva számos rendező, rendszerező, halmazalkotó, akár játékos feladat (kirakó, memória, kakukktojás-kereső stb.) végezhető velük. A folyamatábrák lehetőséget adnak a sorba rendezésre.

A kivitelezés, formai-minőségi megfontolások. A tananyag a könnyebb mozgathatóság érdekében egyenként kivehető, rendezhető lapokból áll össze, a mappás kivitelezésnek köszönhetően.

A tankönyv lapjai A/4 méretűek. Így a könnyebb manipulálás, az egyes elemek jobb megfigyelése, valamint a fejezethez tartozó tartalmak egyre bővülő, differenciáltabb feldolgozása, szintetizálása is lehetővé válik.

A lapok fóliázottak. Ezek egyrészt strapabíróbbak, cseppmentesek. Másrészt fontos szempont volt, hogy az újonnan feldolgozandó tananyag keretében – az új ismeret megszilárdítását segítve – többször is megismételhető legyen egy-egy feladat. Így a matricák többször is eltávolíthatók és újragaszthatók, de – a későbbi felidézés eszközeként – meg is őrizhetők az elért teljesítmény rögzítése céljából. Ez hivatott segíteni a későbbi felidézést is. Ugyanígy számos melléklet áll rendelkezésre, melyek változatosan használhatók, ragasztógyurma, bluetech ragasztó segítségével többször és többféleképp rögzíthető-eltávolítható elemek.

A különálló lapokkal elsődleges célunk a differenciálás, az egyéni képességeknek megfelelő tananyag-összeállítás megkönnyítése. Gondoltunk továbbá azokra a tanulókra, akiknek komolyabb nehézséget okoz a figyelemkoncentráció – nekik odaadható csak az az egy lap, amellyel éppen foglalkozniuk kell –, illetve azokra, akiknek finommotoros, téri tájékozódási vagy a számosság kialakulatlansága miatt okoz nehézséget a hagyományos könyvekben való eligazodás. Javasoljuk, hogy minden tanulónak legyen egy iratrendező mappája, amelyben az általa feldolgozott, számára összeállított lapok gyűjthetők.

Minden lap tetején ikonok jelzik a feldolgozáshoz tartozó legjellemzőbb feladatokat, cselekedtetéseket. A piktogramok egyértelműen megjelölik a feladatok végrehajtását (Ragaszd be!, Beszélj róla!, Figyeld meg!), de természetesen minden feladat tetszés szerint variálható, az adott gyermek képességprofiljának megfelelően.

Az instrukciókat adott esetben kiegészíthetjük még a „Tedd rá!” utasítással. Azoknál a gyermekeknél, akik nehezebben tudnak papírral és ceruzával dolgozni (például szem-kéz koordinációs nehézség miatt), a karikázós, összekötős feladatokat helyettesíthetjük zsetonránhelyezéssel, egyszerű mutatással.

A nagyszámú és különféle módszertani lehetőségeket nyújtó mellékletek a kísérletezést, a könnyű javítási lehetőséget, továbbá a differenciálást hivatottak szolgálni, amennyiben egyénileg mérlegelhető, hogy melyik tanítványunknak mennyi és milyen elemet készítünk elő manipulálásra. A variálható felhasználással a sztereotíp, mechanikus feladatvégzés megelőzését, illetve a megszerzett tudás általánosítását, a transzfer elősegítését is támogatni kívánjuk.

A döntően színes oldalak grafikáját igyekeztünk a grafikussal egyeztetve a korosztályhoz illő stílusban kialakítani, miközben a jól felismerhető, könnyen értelmezhető ábrázolásmód is lényeges szempont volt.

Azon oldalak esetében, ahol szükséges lehet a többszöri gyakorlás, felhasználás előtti fénymásolás javasolt.

Az új ismeretek megjelenítése esetén törekedtünk arra, hogy – a rendelkezésre álló terjedelem figyelembevételével mellett is – lehetőleg egy meghatározó szempont jól körülhatárolható módon jelenjen meg, emelkedjen ki. A gyakorló, tudást szintetizáló céllal szerkesztett oldalakon ugyanakkor változó, az egyéni képességprofilhoz is igazítható az információk mennyiségi és minőségi megjelenítése.

Az egyes fejezetek a fő kerettantervi témaköröket képezik le. Ezeket különböző színekkel jelöljük. Ez visszaköszön a tartalomjegyzékben is. A tartalomjegyzéket a könnyen érthető kommunikáció szabályaihoz igazodóan szerkesztettük meg, hogy a tanulók gyakorolhassák használatát, ismerkedhessenek jelentőségével. A kollégák munkáját azzal igyekeztünk könnyebbé tenni, hogy az egyes fejezeteknél külön-külön is feltüntetjük, mely mellékletek tartoznak az egyes oldalakhoz. A tankönyv digitalizált verziója online elérhető, letölthető. Ez a képanyag változatosabb felhasználását (interaktív tábla, kivágás, illesztés stb.), vagy akár a sérült oldalak pótlását is lehetővé teszi.

Bár a munka során nem volt alkalmunk az összes további tantárgy és évfolyam számára készülő tankönyvek teljes alkotógárdájával egyeztetnünk, de akikkel kapcsolatba kerültünk, azokkal az utasítások szöveges megfogalmazását és piktogramokon való megjelenítését egységesítettük, hogy ezeket a tanulók tantárgyakat átívelő módon, egységesen használhassák, ezáltal könnyítve meg a felidézést.

A LECKÉK RÉSZLETES BEMUTATÁSA (ÉLETVITEL ÉS GYAKORLAT 4.)

A Kerettantervben nevesített fő témakörök – Textilmunkák, Egyszerű háztartási munkák, Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők, és az Anyagok alakítása – mentén építkeznek a tematikai egységek. Mivel a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók esetében a rövid, közép és hosszú távú ismétlések személyre szabott tervezése alapvető az eredményes tanuláshoz, nem volt cél, hogy a könyvben megjelenő tartalmak sorrendjével egyben a feldolgozási sorrendet is meghatározzuk (vö. a Tanmenetjavaslattal), ezt a pedagógusok szabad választására bízunk.

1. fejezet: Textilmunkák

A fejezet témájául szolgáló témaköröket az őszi iskolakezdés idejéhez javasoljuk illeszteni, illetve számos saját élményhez is köthetők.

Tanteremdíszítés őszi díszekkel

3. oldal: Az A/4 méretű lapon egy osztálytermi berendezés figyelhető meg, mely lehetőséget ad az előzetes megbeszélésre, tervezésre, önálló rajzos, matricás munkára. Javasoljuk a munkalap (M/4) képét összehasonlítani a valóságos osztályteremmel, majd az előzetes közös tervezés, anyaggyűjtés után a saját tanterem őszi dekorálását már csoportmunkában végezhetik a tanulók. Bátran igazítsuk, differenciáljuk a csoportos feladatokat a tanulóink tudásához, képességéhez. Ha van rá lehetőségünk, az egészet bevezethetjük egy tanulmányi sétával, , melynek keretében figyeljük meg a tanulók saját környezetük őszi terméseit, az őszi színeit, növényeit, állatait.

Megfigyelési, illetve manipulálási lehetőség a 3. számú melléklet képeivel, matricáival, valamint a gyűjtött anyagokkal: azonosítás, csoportosítás, halmazalkotás az adott tudásszinthez, elsajátítandó ismeretekhez igazodóan:

- növény – állat, virág, termés, gyümölcs, fajták, színek, árnyalatok, ehető és nem ehető növények összehasonlítása, valamint azok egybevetése a tanuló saját környezetében fellelhetőekkel stb.

Képes hetirend készítése

Használjuk az 1. sz. melléklet táblázatát (M/2) és a 2. sz. melléklet piktogramjait (M/1).

Először ismerkedjünk meg vele, hogy melyik tanórát, tevékenységet melyik piktogram jelöli.

Ezt követően közösen készítsük el az osztály heti órarendjét a piktogramok kivágásával és felragasztásával. Akik nem tudják önállóan kivágni, azoknak előre felvágva készítsük elő.

Játékos barkochba gyakorlat:

Valaki elmondja egy nap tevékenységeit időrendi sorrendben a táblázatba beragasztott piktogramok alapján, a többiek pedig kitalálják, melyik nap lehet az.

Érzelmi intelligencia fejlesztése:

- Válassz kedvenc napot a héten!
- Miért ezt választottad? Indokold!

Őszi öltözködés

A természet változásának megfigyelése; a négy évszak jellemzői. Évszakokhoz köthető tevékenységek. Az ember munkája, tevékenységek a természetben. Nem kell célul kitűzni mindegyik évszakra a teljesség igényével való feldolgozását, sokkal inkább az ősze koncentrálni, a megfelelő differenciálást, szelektív feldolgozást javasoljuk. Ugyanakkor fontos, hogy képességhez mérten némi új ismerettel is gazdagodhassanak a tanulók. Az M/4 és M/5 mellékletben található évszakmatricákkal is alkothatunk halmazokat.

Az évszaknak megfelelő öltözködés:

Az M/3 és M/10 mellékletben található, ruhákat és öltözködési kiegészítőket ábrázoló matricák párosítása az évszakképekhez. Javasolt egy plusz példányból (a digitális tankönyvből kinyomtatva) a képek kivágása, így a feldolgozás egyéni képességhez igazodó számos variációja lehetséges.

A képek megadott szempont szerinti összehasonlítása, több kép megadott szempont szerinti párba rendezése vagy halmaz alkotása.

Turkálós játék:

Több évszakra, időjárásnak megfelelő ruházat összekeverése, és ebből kell a tanulónak kiválogatni a megfelelő dolgokat.

Érzelmi intelligencia fejlesztése:

Ízlésnek megfelelő öltözködés, Divatkatalógusokból kivágott képekkel való játék: Kinek melyik tetszik, nem tetszik? Melyek az egymáshoz illő színek, ruhadarabok?

Differenciálás: Ruhatervezés.

Ismerkedés különböző anyagokkal

7. oldal: Piktogram: Figyeld meg! Beszélj róla! Kösd össze!

A tanulók először a saját környezetükben, az osztályteremben, folyosón figyelik meg a környezetükben található anyagokat. Alakíthatunk a tanulókból kisebb csoportokat, párokat, akik egy-egy anyagféleséghez keresnek tárgyakat a környezetükben, majd társaiknak beszámolnak gyűjtőmunkájuk eredményéről.

7. oldal: Figyeld meg, milyen tárgyakat látsz a képen! Találd ki, milyen anyagból vannak! Páros gyakorlat is lehet, hogy beszélgetsetek róla. Ezt frontális megosztás kövesse az ellenőrzés és ismeretelsajátítás céljából.

Önálló munka: Kösd össze, amelyek ugyanabból az anyagból készültek! Vigyázz! Nincs mindegyiknek párja!

Kiegészítő feladat:

Anyagféleségekhez gyűjtsenek otthon található tárgyakat fotózással, ezeket interaktív táblán digitálisan bemutathatják társaiknak.

Kő-papír-olló játék

Miből készül?

A **7. és 8. oldal feladatai**, a negyedik és ötödik óra anyaga a tanulók képességei szerint összevonhatóak.

A **8. oldalon** található feladat összekötős gyakorlat, melyet játékosan vezethetünk be, pl. szembekötős, tapintós játékkal, ahol különféle anyagból készült tárgyakat (fa, papír, fém, üveg, kerámia, műanyag stb.) adunk a tanulók kezébe, és ki kell találni, miből készült.

Ruhák válogatása, hajtogatása, rendezése, szekrényrend

Iskolai öltözők, fogasok, polcok, szekrények rendjének közös megbeszélése, azokon a megfelelő ruhaneműk elhelyezése. Nehézség nélkül tudja kiválasztani saját holmiját. Praktikus tárolása a váltóruháknak, tornafelszerelésnek az iskolai szekrényekben elhelyezhető papírdoboz. Ezeket a gyermekek arcképével, nevének szóképpel könnyen azonosíthatóvá tehetjük.

Érdeemes a gyermekekkel rendezni, ellenőrizni a tartalmukat (időjárásnak/évszaknak megfelelő ruházat).

30. oldal: Melyik ruhát hova tegyük? Kösd a megfelelő helyre!

Minta bemutatása után fehérneműk, pólók, pulóverek hajtogatása. Zoknik, kesztyűk párosítása.

Turkálós játék:

Több évszaznak, időjárásnak megfelelő ruházat összekeverése, és ebből kell a tanulónak kiválogatni a megfelelő dolgokat.

Érzelmi intelligencia fejlesztése:

Ízlésnek megfelelő öltözködés, Divatkatalógusokból kivágott képekkel való játék: Kinek melyik tetszik, nem tetszik? Melyek az egymáshoz illő színek, ruhadarabok?

Ruhahajtogatásos online elérhető bemutatók megtekintése:

- rendteremto.hu/°blog/ruha-hajtogatás/
(utolsó letöltés: 2020. augusztus 5.)
- <https://www.youtube.com/watch?v=37oKFggzwck&feature=share>
(utolsó letöltés: 2020. augusztus 5.)

Őszi kép varrása

10. oldal: Piktogramok: Nézd meg! Figyeld meg! Próbáld meg te is!

Óvatosan dolgozz!

Varrás:

A varródoboz tartalmával lehet megismerkedni. Milyen eszközöket találhatunk egy varródobozban?

A varródoboz tartalmának közös megbeszélése. A varróeszközök használatánál mire vigyázzunk? Tűbefűző használatának folyamatábrája. A tűbefűzés folyamatábrája alapján gyakoroltassuk a lépéseket. A tű méretével és a fonal vastagságával, merevségével tudjuk differenciálni a feladatot.

Differenciálás: Verbálisan nem kommunikáló tanulókkal alternatív kommunikációs eszközök használata.

Ötletek: Az elkészített művekből lehet kiállítást szervezni vagy akár iskolai vásárt rendezni, amelynek befolyt összegéből újabb alapanyagokat vásárolhatunk. A tanulónak is nagy élmény, hogy alkotásaikat központi helyen láthatják, megoszthatják szüleikkel, családjukkal.

A **11. oldal** a csomókötés folyamatábráját és az egyenes öltéseket mutatja be a tanulók számára.

- Csomókötés a cérna végére.
- Csomókötés a varrás végén.

Cérna végére csomókötés:

1. A cérnavégeket egymáshoz igazítjuk
(jobb oldalon van a cérna csomózandó fele, bal oldalon a tű).

2. A jobb kéz mutatóujjára ráhurkoljuk a cérna végét.
3. Rásodorjuk a cérna végeit, kihúzva a mutatóujjunkat.
4. A hüvelyk- és mutatóujj meghúzza a csomót.
5. Kész a csomó, (bal kézben [a sor bal oldalán]) tartjuk a tűt, a cérna végén a csomó.

Elvarrás varrás befejezésekor:

1. Kicsit öltünk.
2. A cérnát rövidere húzzuk.
3. Hurkolunk.
4. Meghúzzuk és elvágjuk a cérnát.

Differenciálás: Verbálisan nem kommunikáló tanulókkal alternatív kommunikációs eszközök használata.

A piktogram mutatja, hogy a 6-os számú melléklet képeivel is dolgozhatunk.

Öltések:

- Lapos öltés:
Egyenlő távolságokban le-fel öltögetünk a tűvel.
- Száröltés:
 1. Az első lapos öltés elkészítése után annak jobb oldalán a közepe tájáig visszaöltünk.
 2. A következő öltésnél jobbra haladva fél öltéshosszal előbbre öltve szúrunk le az alapanyagba, és a már meglévő öltés tövében visszaöltve vezetjük fel a hímzőfonalat.
 3. még egyszer ismétljük meg a két lépést.

Differenciálás: Verbálisan nem kommunikáló tanulókkal alternatív kommunikációs eszközök használata; az a tanuló, aki motoros funkciói miatt nem képes kivitelezni a varrási, csomókötési feladatokat, válogathat az eszközök között a folyamatára alapján.

A **12. oldal** az íves öltéseket mutatja be. A tanulók előrajzolt vonal mentén – falevél, egyszerű forma (alma, körte, esernyő) – gyakorolják az öltéseket.

Egyéni kép tervezésére, kivitelezésére is adhatunk lehetőséget a tanulók képességei alapján.

Természetes és mesterséges anyagok

Differenciálás: Képről, rajzról és magának a tárgynak a kézbeviteléből állapítsa meg a tanuló a megfelelő kategóriát.

A különböző anyagokat számba véve dolgozhatunk apró magvakkal. Például előre megrajzolt formákra folyékony ragasztót nyomunk, a gyermekek vagy szórják az apróbb

magokat, pl. mák, búzadara, vagy ráhelyezéssel díszíthetnek nagyobb termésekkel, pl. bab, lencse.

Ezeket a feladatokat összekapcsolhatjuk a számolás-mérés és olvasás-írás tantárgyakkal, hiszen a kirakott formákat igazíthatjuk az aktuális tananyaghoz, a tanult betűkhöz, számképekhez. Társíthatunk hozzá irányokat: balról jobbra, illetve fentről lefelé szórják és helyezték a terméseket, magokat a megrajzolt formákra. Ritmikus sorok kirakásával variálhatjuk a formák változatosságát.

Ezenkívül a különböző terméseket (vadgesztenye, makk, mogyoró, kukorica, dió, mákfej, csipkebogyó) csipesszel edényekbe rakosgathatjuk. Akár háziversenyt is rendezhetünk: ki tudja a teremben messzebbre elvinni a terméseket csipesszel vagy kanálban.

Gyűjthetünk őszi terméseket. Ezeket alacsony peremű dobozokba (egy doboz egy termés), egymás mellé helyezzük sorba, és máris kész a házi mezítlábas parkunk! De tehetünk a dobozokba parafa dugót, szivacsokat, különböző textileket, papírgolyókat stb.

Mesterséges anyagok:

Ötletek: A különböző anyagok megfigyelésére nagyszerű lehetőséget ad az osztályterem, az iskolai helyiségek. Fa, csempe, festett falfelületek, fémvázás bútorok, lakástextil, műanyag, üveg, porcelán, kerámia, gumi, bőr, parafa, különböző papírok, mint például karton, krepp, merített papír stb.

Ezeket az anyagokat könnyen felkutathatjuk környezetünkben. A tárgyakat ezután csoportosíthatjuk: törékeny, nem törékeny, átlátszó, nem átlátszó, szakítható, puha, kemény, természetes anyag, műanyag, tűzálló edény.

Az iskola, udvar berendezéseinek, eszközeinek, bútorainak anyagvizsgálata

A **4. és 5. óra**, a 7–8. oldal feladataival összevonható anyag. Jó idő esetén, szabadban történő foglalkozás alkalmával figyeljük meg az udvar, játszótér, tárgyait.

- Mikkel találkozunk?
- Találd ki, milyen anyagból vannak!

Benti rajzos feladat: Nagy csomagolópapíron külön halmazokba rendezni a különféle anyagokból készült tárgyak képeit.

Anyagok tulajdonságai

Ezt a tanórát játékosan vezessük be, például szembekötős, tapintós játékkal, ahol különféle anyagból készült tárgyakat (fa, papír, fém, üveg, kerámia, műanyag stb.) adunk a tanuló kezébe, és ki kell találni, miből készült.

Anyaggyűjtés szükséges az elsajátítandó, gyakorlandó fogalmakkal történő munkához. Az anyagok legyenek minél változatosabbak, hogy a tulajdonságok megfigyelésére alkalmas

teremthessenek: hőmérséklet (hideg-meleg érzet), alakíthatóság (puha, képlékeny, kemény, törékeny), felületek (érdes, sima, szálkás, csúszós), átlátszóság stb.

Minél több, minél különfélébb tapintású tárgyat gyűjtsünk össze, amelyek tapintással érzékelhető tulajdonságait megfogalmazhatják a tanulók. Ha ez túl bonyolult, alkothatnak halmazt. Például: Gyűjtsük össze azokat, amelyek kemények! Gyűjtsük össze azokat, amelyek sima felületűek! (A következő lépésként a tanulók vegyék észre, hogy a tárgyak egy részére mindkét tulajdonság igaz, másokra nem.) Lehet próbálkozni csukott/bekötött szemmel is (itt figyelni kell arra, hogy értsék: tulajdonságokat kell megállapítani, és nem magát a tárgyat kitalálni). Az olvasni tudók kössék össze a szóbuborékokban lévő tulajdonságokat azokkal a képen látható tárgyakkal, amelyekre jellemzőek (egy kifejezés többhöz is illeszkedhet). Olvasni nem tudó/nem beszélő tanulónak: mutass rá, melyik tárgy kemény/hegyes/rugalmas/hideg stb.!

Ötletek: Fa festése, textil festése, batikolása, homok alakítása (nedves és száraz homok formázása), ezeket mind beépíthetjük a tananyagba attól függően, mi az, amit be tudunk szerezni a foglalkozásokra. Gyurmából is sokféle alakzatot készíthetünk, remek alkalom a finommotorika fejlesztésére. Sodrás, gyúrás, kígyó, csiga, süni készítése. Kreatív boltokban egyre többféle speciális és látványos homokot, gyurmát lehet beszerezni, például: Kinetik sand (örökmozgó homok különböző színekben), intelligens gyurma (ezekkel lehet kísérletezni), levegőn száradó gyurma, Bubber (pille) gyurma, süthető gyurma, gyöngygyurma (habszivacs), SLIME. Természetesen ezeknek anyagi vonzata is van, de többet el is tudunk készíteni otthon házilag.

Kreativitásfejlesztő játék:

Körbeülünk, kör közepére teszünk egy darab anyagot (üveg, fa, textil, fém, papír)

Mit készítenél belőle? Akinek van ötlete, bemegy a kör közepére, felveszi a tárgyat és eljátssza vagy elmondja, amire gondolt.

Őszi mécses készítése:

9. oldal: Piktogramok: Figyeld meg!, Beszéljük meg!, Készítsd el!

- A hozzávaló anyagok beszerzése megelőző tanulmányi séta alkalmával, valamint otthonról hozott anyagokkal történhet.
- A lap először bemutatja a szükséges hozzávalókat, majd az önálló elkészítést segíti a folyamatábra képsora.
- Az elkészült mécses meggyújtásánál hívjuk fel a figyelmet a balesetveszélyre és az elhárításának lehetőségeire.
- Teret engedhetünk az egyéni kreatitásnak abban, hogy a gesztenyén túl egyéb anyagokkal is díszíthetik a tanulók a munkadarabot: festés, ragasztás stb.

Anyagok és eszközök: Mit mivel csinálhatunk?

A feladat célja: Eszközök funkcióinak bemutatása, melyik eszközzel melyik anyag munkálható meg?

Differenciálás: Instrukció lehet még: Kösd össze! Mutasd meg! Koronggal jelöld!

Ötletek: Az elmúlt órákon megismert anyagokkal és eszközökkel dolgozunk, mintegy összefoglalásképpen. Kivághatunk és párosíthatunk képeket, páros feladatot végezhetünk.

Formakirakás fonallal

A **21. oldal** ábráival dolgozunk:

- Az egyes formák kiválasztása, felnagyítása lehetőséget ad a differenciálásra.
- Stift ragasztót húzunk végig az előrajzolt formákon, és ráhelyezzük a fonalat.
- Önálló formákat is alakíthatunk a fonalak vezetésével.
- Gyorsabban dolgozó tanulók a teljes formát kitölthetik a fonallal.

Tűbefűzés, gombfelvarrás

A **10–11. és 13. oldal** folyamatábráit használva beszéljük meg a munkafolyamat lépéseit.

Eszközök: gomb (kétlyukú), ing, cérna, olló, tű.

1. Csomókötés.
2. Tű átbújtatása a textilen.
3. Gomb felfűzése cérnára.
4. Tű befűzése a másik lyukba, fentről.
5. Alulról a másik lyukba felfelé.
6. Elvarrás.
7. Cérna elvágása.

Differenciálás: Az a tanuló, aki motoros funkciói miatt nem képes kivitelezni a varrási, csomókötési feladatokat, válogathat az eszközök között a folyamatábra alapján.

Bemutatással segítsük az önálló munkavégzést. A tűk és gombok nagysága lehetőséget ad finommotorikus fejlettségbeli különbségek differenciálására.

Különböző anyagok összehasonlítása, tapintása, memóriajáték az anyagokkal

- Játékos összefoglaló tanóra.
- Taktilis memória, dominójátékok.
- Bekötött szemmel barkochba játék.
- Mezítlábas park.

2. fejezet: Anyagok alakítása

Állatfigura készítése őszi levelekből, termésekből

A tanórát megelőzi a gyűjtőmunka.

Ha tartóssá szeretnétek tenni a képeket, előtte pár napig préseljük le a leveleket, így jobban odasimul a lapra. Ragasztóként használhatunk hobbiragasztót, faragasztót vízzel hígítva, amit ecsettel lehet kenni, illetve bármilyen erősebb fajta ragasztót, ami nem csak papír ragasztására alkalmas. Az elkészült műveket lakkal is lefújhatjuk, ezzel tartósíthatjuk.

Ötletek, minták: <https://jatsszunk-egyutt.hu/kepek-levelekbol/>

(utolsó letöltés: 2020. augusztus 5.)

Gyurmázás, agyagozás

A **18. oldal** folyamatábráját és az M/7 mellékletet használhatjuk.

- <https://mokki-design.hu/a-tokeletes-gyurma-hazilag/>
(utolsó letöltés: 2020. augusztus 5.)
- <https://babafalva.hu/a-legegyszerubb-gyurma-recept-fozes-nelkul/> (utolsó letöltés: 2020. augusztus 5.)

Téli öltözködés

Az M/3 melléklet matricái és képei alapján beszélgethetünk a téli időjárásról és az időjárásnak megfelelő öltözék kiválasztásáról. A melléklet képanyagával összekötős feladatot végezhetünk.

Előfordulhat olyan helyzet, amikor valaki ragaszkodik egy-egy ruházathoz, évszaknak megfelelően, de az aktuális időjárást figyelmen kívül hagyva öltözködik (attól, hogy tavasz van, még lehet hűvös). Ennek kiküszöbölése érdekében ezzel a feladattal segíthetjük elő a rugalmas gondolkodást.

Ötletek: Szélsőséges időjárásokról videók keresése az interneten.

Teremdíszítés téli díszekkel

A 3. oldal lapján egy osztálytermi berendezés figyelhető meg, mely lehetőséget ad az előzetes megbeszélésre, tervezésre, önálló rajzos, matricás munkára. Javasoljuk a munkalap (M/4) képét összehasonlítani a valóságos osztályteremmel, majd az előzetes közös tervezés, anyaggyűjtés után a saját tanterem téli dekorálását már csoportmunkában végezhetik a tanulók. Bátran igazítsuk, differenciáljuk a csoportos feladatokat a tanulóink tudásához, képességéhez. Az egészet egy tanulmányi sétával is bevezethetjük, ha van rá lehetőségünk, melynek keretében figyeljük meg a tanulók saját környezetük téli terméseit, a tél színeit, növényeit, állatait.

Megfigyelési, illetve manipulálási lehetőség az M/4 melléklet képeivel, matricáival, valamint a gyűjtött képekkel, anyagokkal: azonosítás, csoportosítás, halmazalkotás az adott tudásszinthez, elsajátítandó ismeretekhez igazodóan: téli ünnepkörhöz (Mikulás, Karácsony, Szilveszter, Farsang) vagy téli sportokhoz kapcsolódóan (szánkózás, hógolyózás, korcsolyázás, sielés).

Mikulás készítése

A bemutató mintadarab megismerése után a **16. oldal** folyamatábrája alapján a munkafolyamat végrehajtása.

A lapmérettel, vastagságával tudjuk a feladat nehézségét differenciálni.

A Mikulásfigura arcának megrajzolása egyéni kreatív munka.

Érzelmi intelligencia fejlesztése: Beszéljünk a titokban történő ajándékozás izgalmáról, örömről, arról, hogy a tanulók kit szeretnének megajándékozni az elkészült figurával.

Karácsonyi (téli) ajtódísz készítése

A feladat célja: Bemutatott mintadarabok segítségével minél önállóbb tevékenység, munkavégzés kialakítása, tevékenységek sorba rendezésével az ok-okozati, következtető gondolkodás fejlesztése, munkafolyamatok átláthatóságának támogatása.

Előre megvásárolt vagy otthonról hozott anyagokkal dolgozhatunk.

A feladat célja: Ünnepkörhöz kötődő dísz készítése, ráhangolódás a karácsonyra.

Tantárgyi koncentráció: ábrázolás-alkítás, kommunikáció, olvasás-írás, számolás-mérés.

Ötletek: Formák felismerése, megnevezése, csoportosítása forma, méret és szín szerint. Kisebb-nagyobb, hosszabb-rövidebb. Karácsonyi dekorációt, díszeket másféle technikákkal is tudunk készíteni. A szenzoros integrációs fejlesztést is támogathatjuk, gondoljunk csak a fűszerekre, szárított gyümölcsökre.

További ötletek:

Manókuckó videóbemutató: <https://www.youtube.com/watch?v=REShHPXOXuQ>

(utolsó letöltés: 2020. augusztus 5.)

Karácsonyfadísz-készítés

Pattogatott kukoricából füzért, egész fahéjrúdból, szárított narancskarikából karácsonyfadísz készíthetünk, ami illatával is ünnepi hangulatot teremt.

További ötletek:

Egyszerű papírdíszek karácsonyfára:

- <https://www.youtube.com/watch?v=hKeB-wnFeoA>
(utolsó letöltés: 2020. augusztus 5.)
- <https://www.youtube.com/watch?v=FSVBlkCTx08>
(utolsó letöltés: 2020. augusztus 5.)
- <https://www.youtube.com/watch?v=iz7FewidVrQ>
(utolsó letöltés: 2020. augusztus 5.)

Hószobor készítése

Időjárásfüggő tanóra.

A munkafolyamat megkezdése előtt beszéljünk a megfelelő öltözködésről, a hóval való munka veszélyeiről (beázó ruhanemű, cipő, csizma), a megfázás megelőzéséről.

Interneten előkészíthetjük az alkotómunkát hószobrok nézegetésével.

A szobrok készítését segíthetjük szerszámokkal (lapát), egyéb felhasználható anyagokkal (ág, kavics, stb.).

Mintakirakás, sormintakövetés

A **19. oldal** feladatsora használható. Előírt minta utáni sorba rendezés.

Differenciálás lehetősége színezéssel, egyéb mintasorokkal.

Farsangi álarc, jelmez készítése

Az iskolai farsangi programhoz igazodó projektmunka is lehet. Ebben az esetben készíthetünk csoportos jelmezt.

Ötletek: <http://manokucko.hu/farsangi-alarc-otletek-sablonokkal/>

(utolsó letöltés: 2020. augusztus 6.)

Tanteremdíszítés tavaszi díszekkel

3. oldal: az A/4 méretű lapon egy osztálytermi berendezés figyelhető meg, mely lehetőséget ad az előzetes megbeszélésre, tervezésre, önálló rajzos, matricás munkára. Javasoljuk a munkalap (M/4) képét összehasonlítani a valóságos osztályteremmel, majd az előzetes közös tervezés, anyaggyűjtés után a saját tanterem tavaszi dekorálását már csoportmunkában végezhetik a tanulók. Bátran igazítsuk, differenciáljuk a csoportos feladatokat a tanulóink tudásához, képességéhez. Ha van rá lehetőségünk, az egészet bevezethetjük egy tanulmányi sétával, melynek keretében figyeljük meg a tanulók saját környezetük, a tavasz jellegzetességeit, a tavasz színeit, növényeit, állatait.

Megfigyelési, illetve manipulálási lehetőség az M/5 melléklet képeivel, matricáival, valamint a gyűjtött képekkel, anyagokkal: azonosítás, csoportosítás, halmazalkotás az adott tudásszinthez, elsajátítandó ismeretekhez igazodóan: tavaszi ünnepkörhöz (március 15., húsvét, anyák napja) kapcsolódóan.

Kokárdakészítés

Közös tevékenység, a **14. oldal** folyamatábrája alapján a munkafolyamat együttes tervezése és csoportos végrehajtása. A kokárda készítését a nemzeti ünnepre való készülés részeként terveztük.

Az elkészült munkadarabok felhasználhatók a tanterem tavaszi dekorálásához.

A munkafolyamat végeztével a kézmosást tudjuk gyakorolni.

A feladat célja: Különböző kézmosó eszközök bemutatása: folyékony szappan, hab állagú kézmosó, melyek a festék lemosására alkalmasak.

Színes pillangó készítése

A bemutató mintadarab megismerése után a **17. oldal** folyamatábrája alapján a munkafolyamat végrehajtása.

A különböző színes fonalakkal egyéni ízlés szerint tudjuk differenciálni a feladatot.

Az elkészült munkadarabok felhasználhatók a tanterem tavaszi dekorálásához.

Tavaszi ajtódísz készítése

A feladat célja: A bemutatott mintadarabok segítségével minél önállóbb tevékenység, munkavégzés kialakítása, tevékenységek sorba rendezésével az ok-okozati, következtető gondolkodás fejlesztése, munkafolyamatok átláthatóságának támogatása.

Előre megvásárolt vagy otthonról hozott anyagokkal dolgozhatunk.

A feladat célja: Ünnepkörhöz kötődő dísz készítése, ráhangolódás a húsvétra.

Tantárgyi koncentráció: ábrázolás-alakítás, kommunikáció, olvasás-írás, számolás-mérés.

Ötletek: Formák felismerése, megnevezése, csoportosítása forma, méret és szín szerint. Kisebb-nagyobb, hosszabb-rövidebb. Húsvéti dekorációt, díszeket másféle technikákkal is tudunk készíteni.

További ötletek: <http://blog.kreativotthonbolt.hu/tavaszi-dekoracio-hazilag/nem-keszittel-meg-tavaszi-vesszokoszoru-ajtodiszt/>

(utolsó letöltés: 2020. augusztus 6.)

Húsvéti tojás díszítése

A **22. oldal** folyamatábráját, valamint az M/5 és M/7 mellékletet tudjuk használni a munkafolyamatok megsegítésére.

A húsvéti ünnepkörhöz kötődő jellegzetesség készítése, húsvétra hangolódás. Folyamatábra segítségével minél önállóbb tevékenység, munkavégzés kialakítása, tevékenységek sorba rendezésével az ok-okozati, következtető gondolkodás fejlesztése, munkafolyamatok átláthatóságának támogatása.

Differenciálás: Lehet igazi, kifújt tojásokból is készíteni azokkal a gyermekekkel, akik óvatosan tudnak dolgozni, de tudunk hungarocell vagy műanyag tojásokat is használni.

Ötletek: Színek egyeztetése, hosszabb-rövidebb fonalcsíkok összehasonlítása. Húsvéti tojásfestés során rengeteg természetes anyagot tudunk felhasználni attól függően, hogy milyen színűre szeretnénk festeni a tojásunkat.

- Sárga: kurkuma, narancshéj, citromhéj, sárgarépa, őrölt kömény, zellermag
- Piros-barna: vöröshagymahéj, gránátalma, cékla, lilahagymahéj
- Sötétbarna: erős kávé, kapor, fekete tea
- Ibolya: cékla + ecet, lilakáposzta
- Rózsaszín: csipkebogyó
- Kék: bodzabogyó, áfonya
- Zöld: spenót, csalán, petrezselyemlevél, szárított citromfű, medvehagymalevél

Muffin sütőformát használva különböző színekben tudjuk áztatni a főtt tojásokat. A tojásokat festés után lehet különböző módszerekkel díszíteni. Egyszerűbbtől a bonyolultig. Lehet matricát ragasztani rá. Csillámragasztóval vonalakat, formákat rajzolni rá, ragasztózás után különböző apró magokba (pl. mák) hempergetni a tojásokat. Ha a ragasztóval ügyesen formákat rajzolunk előtte, a hempergetés után szép motívumok lesznek a húsvéti tojásainkon. Hólyagos fóliát különböző színűre festhetünk, majd azon végighempergetjük a főtt tojást..

Folyékony ragasztózás után csillámporba forgathatjuk a tojásokat.

Mintákat úgy is tudunk kialakítani a tojásokon, hogy mielőtt beáztatnánk a festékbe, tapétaragasztó-csíkokat ragasztunk a tojás héjára. Ezeket a mintákat ízlésünknek megfelelően tudjuk alakítani. Dekupázs (Decoupage) technikával szintén színessé és ünnepvé tudjuk varázsolni a húsvéti díszeket.

Csipeszalagot folyékony ragasztóval tudunk rögzíteni, de akár madzagot, színes selyemszalagot is használhatunk.

Magvetés tojástartóba

A 33. oldalt és az M/11 mellékletet tudjuk használni a munkafolyamatokhoz.

A magvetés, növényfejlődés, növények gondozása, átültetése anyagrészeket összevonva projektmunkában is feldolgozhatjuk.

A feladat célja: A minél önállóbb munkavégzés, ebben folyamatábra segíti a tanulókat.

Differenciálás: Verbálisan nem kommunikáló tanulókkal alternatív kommunikációs eszközök használata, feladatkörök kiosztása (eszközfelelős, folyamatot ellenőrző tanuló stb.).

Tantárgyi koncentráció: kommunikáció, környezetismeret.

Növényfejlődés

A 34. oldal lapját használhatjuk az elültetett mag, palánta, növény fejlődésének nyomon követésére. Az ábrák fénymásolva és szétvágva sorba rendezéses feladathoz is használhatóak.

A tanteremben a megfelelő helyre kell tenni a növényeket; a piktogramok alapján, mutatással vagy tantermi (tárgyas) cselekvéssorral megoldható a feladat.

Tantárgyi koncentráció: kommunikáció, környezetismeret, olvasás-írás.

Ötletek: Minden tanuló ültessen saját növényt, majd a képsoroknak megfelelően gondozzuk, így a megtanultakat tudják a tanulók általánosítani, gyakorolni, ezzel a bevéstést segítjük. Évszakokhoz tartozó jellegzetes tevékenységek felismerése, ok-okozati összefüggések (például miért tavasszal vetjük el a magokat – az időjárás sajátosságai miatt).

Szobanövények átültetése

A **35. oldalt** és az M/11 mellékletet tudjuk használni a munkafolyamatokhoz.

Anyák napi ajándékkép készítése

A **20. oldalt** és az M/7 mellékletet tudjuk használni a munkafolyamatokhoz.

Egyéni kreativitásra is adjunk lehetőséget a formák készítésénél és díszítésénél.

Ha van lehetőségünk fényképek nyomtatására, akkor a tanulók profilképeivel is díszíthetjük a képet, így az ajándékot még személyesebbé tudjuk tenni. Az ajándékkészítés kapcsán beszéljünk az anya/szülő-gyerek kapcsolatáról.

3. fejezet: Egyszerű háztartási munkák

Az iskolai személyes holmi rendben tartása, rendezett polcok, az öltöző rendjének megtartása

Egy általános bevezetésnek szánt, feltehetően már korábbról ismert anyag. Javasolt feldolgozás: irányított beszélgetés, cselekedtetés, önálló munka.

Iskolai öltözők, fogasok, polcok, szekrények rendjének közös megbeszélése, azokon a megfelelő ruhaneműk elhelyezése. Praktikus tárolóhely a váltóruháknak, tornafelszerelésnek az iskolai szekrényekben elhelyezhető papírdoboz. Ezt a gyermek arcképével, nevének szóképével könnyen azonosíthatóvá tehetjük. Nehézség nélkül tudja kiválasztani saját holmiját.

Érdemes a gyermekekkel együtt rendezni, ellenőrizni a tartalmukat (időjárásnak/évszaknak megfelelő ruházat).

Háztartásban található helyiségek, eszközök, a hozzájuk tartozó higiéniai szabályok

A tanulók rajzolják le a lakásuk helyiségeit. Melyik helyiségben mik a legfontosabb berendezési tárgyak, eszközök – rajzolják bele! A hozzájuk tartozó legalapvetőbb higiénés szabályok tisztázása.

Tárolás a konyhában

A **23. oldal** képeinek használatával. Milyen anyagot milyen tárolóeszközben célszerű tartanunk. Folyékony agyagok töltésének gyakorlása. Csomagolások felbontása. Biztonságos tárolás, felbontás utáni használat szabályai.

A főzős, étel-ital készítő tanórák anyagánál is folyamatosan visszacsatolunk a fentiekre.

Tárolás a hűtőszekrényben

A **24. oldal** és az M/8 melléklet matricáinak használatával dolgozhatunk.

- Mely élelmiszereket kell hűtőben tárolni és miért?
- A mélyhűtő használata.
- Tartós élelmiszerek és romlandó ételek, szavatossági idő fogalmának tisztázása.
- A hűtő szagtalanítása.

Rizses csokoládé készítése

A **25. oldal** folyamatábráival és az M/8 melléklet használatával dolgozhatunk. A higiénés és balesetvédelmi szabályokra következetesen hívjuk fel a figyelmet.

Valamennyi konyhai tevékenység előtt és után vannak előkészítő (anyagbeszerzés, tisztítás stb.) és utómunkálatok (elpakolás, mosogatás, takarítás). Meg kell ismertetni a tanulóval, hogy milyen tevékenységek előzik meg például a főzést, illetve ha befejezte a munkáját, milyen feladatai maradnak.

Differenciálás: Verbálisan nem kommunikáló tanulók mutatással, gesztussal fejezhetik ki magukat. Korongránhelyezéssel lehet a feltett kérdésekre a válaszokat megadni.

A feladat célja: Folyamatábra segítségével minél önállóbb tevékenység, munkavégzés kialakítása, tevékenységek sorba rendezésével az ok-okozati, következtető gondolkodás fejlesztése, munkafolyamatok átláthatóságának támogatása.

Tantárgyi koncentráció: kommunikáció, környezetismeret, számolás-mérés, olvasás-írás.

Ötletek: Élelmiszerek csoportosítása, szeletek megszámlálása, mennyiségek egyeztetése. Ezeknél a tevékenységeknél szerepeket oszthatunk ki a tanulók között: eszközfelelős,

receptfelelős, kóstoló, szeletelő, tálaló. Elősegíti a szociális kompetenciát, kooperációs készséget, különösen autizmus spektrum zavarban érintett tanulóknál.

Visszacsatolhatunk a hűtő használatánál tanultakra:

<https://receptvideok.hu/recipe/rizses-csoki/>

(utolsó letöltés: 2020. augusztus 6.)

Poharas desszert készítése

A **26. oldal** folyamatábrája és az M/8 melléklet használatával dolgozhatunk.

Receptek: <https://cookpad.com/hu/kereses/poharas%20t%C3%BAr%C3%B3s%20desszert>

(utolsó letöltés: 2020. augusztus 6.)

Hozzávalók beszerzése, feladatok kiosztása, munkafolyamatok elvégzése.

Visszacsatolhatunk a hűtő használatánál tanultakra. Utalhatunk a különböző ízlésekre, vendéglátásra, esztétikus kivitelezésre, tálalásra és az ételek illedelmes elfogyasztására.

Jeges tea készítése

A **27. oldal** folyamatábrája és az M/8 melléklet használatával dolgozhatunk.

Visszacsatolhatunk a hűtő használatánál tanultakra. Utalhatunk a különböző ízlésekre, szokásokra, ki hogyan ízesíti a teát, citromosan, mézesen, tejjel. Beszélhetünk a vendéglátásról, az esztétikus kivitelezésről, tálalásról és az ételek, italok illedelmes elfogyasztásáról.

Tortillatekercs készítése

A **28. oldal** folyamatábrája és az M/9 melléklet használatával dolgozhatunk.

Egyéni ízlésnek megfelelő elkészítési módokat tegyünk lehetővé.

Az egészséges táplálkozás, az ételallergiák, érzékenységek figyelembe vétele. Vegetáriánus étrend.

A higiénés és balesetvédelmi szabályokra következetesen hívjuk fel a figyelmet.

Valamennyi konyhai tevékenység előtt és után vannak előkészítő (anyagbeszerzés, tisztítás stb.) és utómunkálatok (elpakolás, mosogatás, takarítás). Meg kell ismertetni a tanulóval, hogy milyen tevékenységek előzik meg például a főzést, illetve ha befejezte a munkáját, milyen feladatai maradnak.

Differenciálás: Verbálisan nem kommunikáló tanulók mutatással, gesztussal fejezhetik ki magukat. Korongráhelyezéssel lehet a feltett kérdésekre a válaszokat megadni.

A feladat célja: Folyamatábra segítségével minél önállóbb tevékenység, munkavégzés kialakítása, tevékenységek sorba rendezésével az ok-okozati, következtető gondolkodás fejlesztése, munkafolyamatok átláthatóságának támogatása.

Tantárgyi koncentráció: kommunikáció, környezetismeret, számolás-mérés, olvasás-írás.

Ötletek: Élelmiszerek csoportosítása, szeletek megszámlálása, mennyiségek egyeztetése. Ezeknél a tevékenységeknél szerepeket oszthatunk ki a tanulók között: eszközfelelős, receptfelelős, kóstoló, szeletelő, tálaló. Elősegíti a szociális kompetenciát, kooperációs készséget, különösen autizmus spektrum zavarban érintett tanulónál.

Visszacsatolhatunk a hűtő használatánál tanultakra.

Turmixital készítése

A 29. oldal folyamatábrája és az M/9 melléklet használatával dolgozhatunk.

Egyéni ízlésnek megfelelő elkészítési módokat tegyünk lehetővé.

Az egészséges táplálkozás, az ételallergiák, érzékenységek figyelembe vétele. Vegetáriánus étrend.

A higiénés és balesetvédelmi szabályokra következetesen hívjuk fel a figyelmet.

Valamennyi konyhai tevékenység előtt és után vannak előkészítő (anyagbeszerzés, tisztítás stb.) és utómunkálatok (elpakolás, mosogatás, takarítás). Meg kell ismertetni a tanulóval, hogy milyen tevékenységek előzik meg például a főzést, illetve ha befejezte a munkáját, milyen feladatai maradnak.

Differenciálás: Verbálisan nem kommunikáló tanulók mutatással, gesztussal fejezhetik ki magukat. Korongránhelyezéssel lehet a feltett kérdésekre a válaszokat megadni.

A feladat célja: Folyamatábra segítségével minél önállóbb tevékenység, munkavégzés kialakítása, tevékenységek sorba rendezésével az ok-okozati, következtető gondolkodás fejlesztése, munkafolyamatok átláthatóságának támogatása.

Tantárgyi koncentráció: kommunikáció, környezetismeret, számolás-mérés, olvasás-írás.

Ötletek: Élelmiszerek csoportosítása, szeletek megszámlálása, mennyiségek egyeztetése. Ezeknél a tevékenységeknél szerepeket oszthatunk ki a tanulók között: eszközfelelős, receptfelelős, kóstoló, szeletelő, tálaló. Elősegíti a szociális kompetenciát, kooperációs készséget, különösen autizmus spektrum zavarban érintett tanulónál.

Visszacsatolhatunk a hűtő használatánál tanultakra.

Rendrakás. Mi hova való?

A **31. oldal** képeivel és az M/10 melléklet matricáinak használatával dolgozhatunk. A tankönyvi melléklet többször használatos matricákat tartalmaz, amelyek beragaszthatók a megfelelő tárolóhelyre.

- Csoportosítás, válogatás.
- Mit hol tárolunk?

A feladat célja: Megismerkedni az iskolában, az otthoni lakásban található tárolóhelyiségekkel, bútorokkal, tárolási lehetőségekkel, megfigyelni, milyen eszközöket hol tárolhatunk.

Differenciálás: Verbálisan nem kommunikáló tanulókkal alternatív kommunikációs eszközök használata, ebben a feladatban lehet mutatással, korongránhelyezéssel és összekötéssel differenciálni a végrehajtást.

Tantárgyi koncentráció: kommunikáció, környezetismeret.

Takarítás a tanteremben

Benti takarítóeszközök

A **32. oldal** képeivel dolgozhatunk.

Különböző felületek takarításának eszközeit, tisztítószerait mutatja be.

Instrukció: Kösd össze a takarítandó tárgyakat, felületeket a hozzájuk tartozó eszközökkel.

A feladat célja: Megismerkedni a tisztítószerek fajtáival, pl. szórófejes, adagolós, biztonsági előírások betartása, tisztítószereken található piktogramok értelmezése.

Differenciálás: Verbálisan nem kommunikáló tanulókkal alternatív kommunikációs eszközök használata.

Udvari eszközök, az udvar rendben tartása

Kinti takarítóeszközök

A **37. oldal** képeivel és természetesen kinti terepen is dolgozhatunk.

A feladat célja: Különböző felületek takarításának eszközeit, a hulladék összegyűjtéséhez használható eszközöket mutatja be.

Instrukció: Kösd össze a takarítandó, összegyűjtendő tárgyakat, felületeket a hozzájuk tartozó eszközökkel.

Szobanövények gondozása

A feladat célja: A szobanövények egészségmegőrző és esztétikai szerepének tudatosítása és a növények szükségleteihez igazodó gondozási munkák megismerése: megfelelő fényigény biztosítása, locsolás, öntözőkanna használatának megismerése, növénygondozás alapjainak elsajátítása, környezettudatosság kialakításának alapjai.

Differenciálás: Verbálisan nem kommunikáló tanulókkal alternatív kommunikációs eszközök használata.

Tantárgyi koncentráció: kommunikáció, környezetismeret.

A szemét kidobása

A **38. és 39. oldal** képeivel, valamint osztálytermi és kinti terepen dolgozhatunk.

Feladatlaphoz instrukció: Húzd át, karikázd be, amit helytelennek láatsz a képeken!

Feladat célja: Arra nevelni a tanulóinkat, hogy a szemetet ne szórják el, ne hagyják figyelmen kívül, valamint a megtelt szemetes edényeket hogyan ürítjük, cseréljük ki.

Differenciálás: Szemetes zacskó leszakítása, előre szétnyitása.

A feladat célja: Környezettudatos életvitel kialakítása, környezetünk tisztán tartása.

Differenciálás: Beszélgethetünk képekről, verbálisan nem kommunikáló tanulókkal pedig használunk alternatív kommunikációs eszközöket.

Ötletek: Szerepjátékok, eljátszani a képeken látható cselekvéseket.

Tantárgyi koncentráció: kommunikáció, környezetismeret, olvasás-írás.

Szelektív hulladékgyűjtés

- Fekete: háztartási hulladék.
- Kék: papírhulladék.
- Sárga: műanyag hulladék.
- Faláda: komposztálható, szerves hulladék.

A feladat célja: Környezettudatos gondolkodás kialakításának segítése.

Tantárgyi koncentráció: kommunikáció, környezetismeret.

Sok hulladékot újra fel lehet használni. Ha külön gyűjtjük őket, nem kerül a szeméttelre (ha érdeklődők a tanulók, terepasztalon lehet szemléltetni, ahogy a szemetet – apró műanyag gyöngyök, papírgalacsinok – egy kupacba rakjuk –, „szeméttel” – majd az eső belemossa a tóba, folyóba). Amennyiben az adott településen még egyáltalán nem jellemző a szelektív hulladékgyűjtés, elsőként a papír, majd a műanyag elkülönítésének megtanítása javasolt. Javasoljuk, hogy valós eszközökkel is gyakorolják. Ezek összegyűjtése kapcsán figyeljünk arra, hogy egyértelmű legyen a besorolása, azaz ne álljon egy-egy hulladék többféle anyagból (pl. a tejes dobozokat – tetrapack – némely szolgáltató a papírhoz, míg mások a műanyaghoz kérik). A könyvben nem szerepel külön az üveg- és a veszélyeshulladék-gyűjtő. Egy igazi ceruzaelemen keressük meg a veszélyes hulladék logóját! Keressünk, töltsünk le ilyet az internetről! A helyi adottságokhoz igazodóan beszéljük meg, hogy hol lehet leadni, illetve lomtalanításkor mi a teendő. Az üvegekre jellemző, hogy nagyobb áruházak parkolójában vagy előterében elhelyezett gyűjtőbe rakható.

4. fejezet: Személyes szükséglettel kapcsolatos teendők

Testápolás – fogmosás

A feladat célja: Hogyan vigyázzunk a testünkre? Fogápolás, körömápolás, hajápolás, megfelelő tisztálkodási szokások. Annak az igénynek a kialakítása, hogy rendszeresen mossunk fogat, mossunk kezet, ha piszkos, mossunk haját, rendszeresen vágjunk körmöt (kérjünk segítséget hozzá), amikor szükséges. Megfelelő higiéniai szokások kialakítása. Saját testünk megismerése.

A tisztálkodás helyszíne. A fürdőszoba. Figyeljük meg a helyiség legjellemzőbb berendezési tárgyait! Beszéljük meg, hogy kinek a lakásában van a WC a fürdőszobában, kinél van külön. Ki szokott a kádban fürödni, és ki szokott zuhanyozni (ügyeljünk arra, hogy családonként eltérő szokások és szóhasználat lehetséges, melyet nem biztos, hogy tanítványaink azonosítanak, például a fürdés nem azonos a zuhanyzással vagy a mosakodással, így előfordulhat, hogy a tanuló a szinonimákat nem érti vagy keveri, illetve másképp értelmezi az egyes kifejezéseket).

Ötletek: A helyes fogmosás bemutatása videón, időtartamának mérése homokórával.

Testápoló eszközök, kozmetikumok

A kéz tisztítása.

Mivel ez a feladat már egészen kis koruk óta kíséri tanítványaink mindennapjait, olyan tartalmakat állítottunk össze, amelyek részben kiegészítik, részben rendszerezik a korábbi ismereteket/tapasztalatokat. Különbőféle helyeken eltérő megoldásokkal találkozhatunk.

- 1. sor: A szappan lehet darabos vagy folyékony.
- 2. sor, 1. kép: Ha nagyon koszos a kezünk/körmünk, használhatunk körömkefét is. A kézszáritás alternatívái.
- 2. sor, 2. kép: Papírtörölő.
- 3. sor: Meleg levegőt fújó automata (ennek különböző típusai vannak), textiltörölköző. Ki hol találkozott már egyikkel vagy másikkal? Ha van lehetőségünk, egy közeli nyilvános helyen (orvosi rendelő, pláza, kormányablak, színház stb.) figyeljük meg és próbáljuk ki, ismerjük meg a különböző berendezéseket.
- 4. sor, 1. kép: Érzékeny bőr ápolása: krémezés kézmosás után.
- 4. sor, 2. kép: Kézfertőtlenítő használata. Mikor indokolt? Ha nincs lehetőség kezét mosni (pl. úton vagyunk, kirándulunk), illetve ha mi vagy a környezetünkben sokan betegeskednek. Esetleg – amennyiben személyes tapasztalata van valamelyik tanulónak – megemlíthető a kórházi látogatás is.

Kézkrémek, testápolók, illatosítók és egyéb kozmetikai anyagok, eszközök észszerű, indokolt, mértékletes használata.

Egészséges életmód, mértékletesség

Projektnapos feldolgozás részeként javasolt tananyagegység. Az aktív életmódnak, mint az egészségmegőrzés egy jelentős elemének bevezetése.

A gyaloglás, futás, sportolás, biciklizés/rollerezés (a tanuló valós lehetőségeihez igazodóan) és a megfelelő mennyiségű pihenés, alvás egészségmegőrző szerepének tudatosítása.

A táplálkozásban a mennyiség és az időzítés szerint válhat helytelenné a nassolás, fagyaltozás, chips evés (ha túlzásba vesszük, azaz túl sokat és/vagy túl gyakran fogyasztjuk, káros következményei lehetnek: elhízás, erőtlenység, a csontok és izmok fejletlensége).

Megbeszélhető, hogy tanulóink lakókörnyezetében milyen tevékenységeket lehet végezni.

A túl sok passzív tevékenység veszélyeire érdemes felhívni a figyelmet. A folyton a számítógép előtt ülő gyerek gyenge izomzatú, görbe hátú lesz. A fotelben üldögélő, sokat nassoló ember szintén gyengévé, fáradékonnyá válik, ellustul. Ha meghízunk, sokkal nehezebb

a lábunknak, hamar kifáradunk (pl. a lépcsőzéstől) – de akkor is mozogni kell, mert ez segít megerősödni.

Milyen sportokat ismerünk? Van-e kedvencünk? Honnan ismerjük / hol láttuk már? (Televízió, iskolai foglalkozások, helyi egyesületek, rokon, ismerős példája stb.) Melyiket próbáltuk már ki? Ki melyiket szereti csinálni? Melyikben mi a nehéz? Hol tudjuk csinálni? A gyermekek előismereteihez igazodó irányított beszélgetés, élmények felelevenítése. Alapvető cél a sport, sportolás témaköréhez a pozitív társítások, pozitív érzelmi beállítódás elérése/erősítése. Lehetőség szerint vegyünk részt bemutatókon, teremtsük meg a kipróbálás lehetőségét, és támogassuk a valódi választást, ösztönözzük a szabadidő aktív eltöltését.

A kirándulás jó dolog, egészséges, mert friss levegőn vannak a gyerekek, és mozognak, erősödnek. A természetben előfordul, hogy kullancs megy a bőrünkbe – ezt általában nem érezzük, mert nagyon kicsi „fogacskákkal” (biológiai értelemben nem helyes a szóhasználat, de így talán érthetőbb) kapaszkodik. Ilyenkor minél előbb el kell távolítani a kullancsot. Nagyon fontos, hogy ne nyomkodjuk, ne szorítsuk össze (pl. körömcsipesszel)! Csak speciális eszköz használatával és felnőtt segítségével szabad kiszedni! Mit tehetünk, hogy lehetőleg ne csípjen meg a kullancs? Legyen zárt öltözékünk, a zokni/bakancs szárába tűrjük be a nadrágszárat! Viseljünk hosszú ujjú felsőt! Használjunk kullancsriasztó spray-t!

Minden kirándulás után alaposan nézzük át a testünket, ehhez egy felnőtt (anya, apa, nevelő) segítsége kell. Különösen szereti a kullancs a hajlatokat (pl. hónalj környéke, combtő, ujjak köze). Ha találunk kullancsot, a felnőtt megfelelő eszközzel kiszedi. Néhány napig figyelni kell a helyét. Mindig orvoshoz kell menni, ha bőrpirosodást tapasztalunk.

Fizikai és mentális veszélyforrások

Feladatok: Az iskolai és otthoni környezetben található fizikai és egyéb (lelki bántalmazás, függőségek stb.) veszélyforrások tudatosítása, a bajok megelőzése.

Mentőláda. Mire való a mentőláda? Mi található benne? Melyik eszközt hogyan kell használni? Mi az, amit egy gyerek is használhat? Szerepjátékkal, valós eszközökkel, babák, mackók „ellátásával” javasoljuk a feldolgozást.

Sérülések kezelése. Mi történt? Mire kell figyelni? Összekapcsolás a mentőláda tartalmáról tanultakkal. Mi az, amit megtehet egy gyerek is? (Kisebb horzsolás leragasztása sebtapasszal.)

Segélyhívó számok, sürgősségi telefonszámok. Mielőtt a telefonszámok ismertetésére kerülne sor, a legfontosabb tudnivaló, hogy nem könnyű „jól telefonálni”. Pontos válaszokat kell adni, erre egy gyerek nincs felkészülve. Ha bizonytalanok vagyunk, inkább egy felnőttnek szóljunk, hogy hívjon segítséget. Ha ezt ügyesen megtehetjük, már nagyon sokat segítünk! Ezt követően nevezzük meg a legfontosabb segítő szerveket, és mondjunk példákat, hogy miben segítenek! Mentők: ha valaki rosszul lesz, ha valakit baleset ér, ha egy terhes nő szül, stb. Tűzoltóság: ha kigyullad egy épület, ha bozóttűz van, ha az esővíz befolyik a pincébe, ha a vihar

kidöntött egy fát, ha egy balesetnél műszaki mentés szükséges, illetve ha állatmentés szükséges pl. gödörbe esett, valahová beszorult, fennakadt egy állat. Rendőrség: baleseti helyszínelés, betörés, rablás, egyéb bűncselekmények esetén. Mindegyik segítő szervnek van egy telefonszáma, amit bármilyen telefonról ingyen lehet hívni. A központi segélyhívó szám a 112, ez mindhárom szervvel kapcsolatban van. Keressünk videófelveteleket az interneten a megfelelő szemléltetéshez!

Biztatjuk a kollégákat, hogy az itt megfogalmazott feldolgozási javaslatokat a saját belátásuk, kreativitásuk szerint bővítsék, alakítsák, fejlesszék tovább.

A tanterem díszítése nyári díszekkel, évszakok, teljes évkör

Tanulmányi séta keretei között beszélgethetünk az évkör, évszakok változásairól, megfigyelhetjük a nyár színeit, időjárási jellemzőit, gyümölcsseit, a nyári kerti tevékenységeket.

Munkalap M/3 és a melléklet nyári matricáinak használatával dolgozhatunk.

Ötletek: <http://manokucko.hu/category/otthoni-dekoraciok/nyari-dekoraciok/>

(utolsó letöltés: 2020. augusztus 6.)

Veszélyes anyagok a környezetünkben

A feladat célja: Veszélyes anyagok, veszélyes hulladékok fogalmának megismerése, mi a teendőnk vele. Balesetvédelmi szabályok.

Differenciálás: Verbálisan nem kommunikáló tanulókkal alternatív kommunikációs eszközök használata.

Tantárgyi koncentráció: kommunikáció, környezetismeret.

<http://www.hulladek-suli.hu/htan/veszely.htm>

(utolsó letöltés: 2020. augusztus 6.)

Otthoni, iskolai ruházat

A következő 4 tanóra anyaga összevonható.

Szerepjátékokkal, képek halmazokba rendezésével, képek összepárosításával gyakorolhatjuk, hogy az időjárásnak, alkalomnak, tevékenységeknek, ízlésünknek megfelelően öltözködjünk.

Hívjuk fel a tanulók figyelmét a ruházat egészségmegőrző, kényelmet, biztonságos munkavégzést szolgáló szerepére, valamint arra, hogy a személyiségünkről is információkat közöl.

Hideg és meleg ruházat

Előfordulhat olyan helyzet, amikor valaki mereven ragaszkodik egy-egy ruházathoz, évszaknak megfelelően, de az aktuális időjárást figyelmen kívül hagyva öltözködik (attól, hogy tavasz van, még lehet hűvös). Ennek kiküszöbölése érdekében ezzel a feladattal segíthetjük elő a rugalmas gondolkodást.

Saját rajz készítése, több évszaknak, időjárásnak megfelelő ruházat összekeverése, majd ebből kell a tanulónak kiválogatni a megfelelő dolgokat.

Ünnepi – alkalmi, férfi – női ruházat

Fontos része az iskolai életnek, ünnepköröknek, nemzeti ünnepeinknek a megfelelő öltözék viselése. A feladat segít kialakítani az igényt az ünnepi öltözék viselésére.

Differenciálás: A ruházatokat össze lehet keverni, abból kiválasztani akár eseményre vagy nemekre vonatkozóan a megfelelő öltözéket.

Sport-, szabadidő- és munkaruházat

Sportoláshoz, mozgásnevelés-órához átöltözünk. Mozgás közben megizzadunk, ruházatunk piszkos lehet, ezért kell átöltöznünk.

Differenciálás: A ruházatokat össze lehet keverni, abból kiválasztani, akár eseményre vonatkozóan, vagy nemekre vonatkozóan a megfelelő öltözéket.

Mosás, vasalás, ruhagondozási piktogramok értelmezése

A feladat célja: Szennyezett ruházat, lábbeli felismerése, a tiszta öltözék iránti igény kialakítása.

Differenciálás: Instrukciók adása: Mutasd meg! Helyezz rá korongot!

Tantárgyi koncentráció: kommunikáció, környezetismeret, olvasás-írás.

Ötletek: Az időjáráshoz rendelhetjük a lábbelik bepiszkolódását, ápolási teendőket (pl. esőben impregnáló spray használata).

Ha az idő engedi, és az iskola udvarán vagy közeli játszótéren tudunk homokkal dolgozni, nagyszerű lehetőséget teremthetünk homokvár építésére, vagy homoksellő készítésére különösen nyár elején (gyermek lábát homokba betemetni), és homokangyal alkotására. Ha bevizezzük a homokot, egyrészt a textúrája is megváltozik, másrészt könnyebben lehet alakítani, formázni. Néhány esetben azt is meg kell tanítani a gyermekeknek, hogyan viseljük

el a piszkot a bőrükön (lehet ez akár tanult dolog is, amikor a szülők alakítják ki a ragaszkodást, hogy ha picit piszkos valami, már le kell mosni, de lehet szenzoros túlérzékenység is).

Ötletek: Időjáráshoz rendelhetjük a lábbelik bepiszkolódását, az ápolási teendőket (pl. esőben impregnáló spray használata).

Mosás

A feladat célja: Folyamatábra segítségével minél önállóbb tevékenység, munkavégzés kialakítása, tevékenységek sorba rendezésével az ok-okozati, következtető gondolkodás fejlesztése, munkafolyamatok átláthatóságának támogatása.

Differenciálás: Folyamatábra bővítése vagy elemszámának csökkentése.

Ötletek: Érdemes a tanteremben fellelhető, valódi szennyes ruhákat felhasználni (függöny, babaruha), hogy a tevékenységünk életszerű legyen.

Szennyes ruhák

A feladat célja: színes és fehér ruhák válogatása.

Differenciálás: Mutasd meg! Karikázd be! Koronggal jelöld!

Tantárgyi koncentráció: kommunikáció, környezetismeret, olvasás-írás, számolás-mérés.

Ötletek: A ruhák válogatásánál színek, minták, méretek megállapítása, mosási útmutató tanulmányozása, kupacok kialakítása (kisebb-nagyobb).

Teregetés

Feladat célja: Folyamatábra segítségével minél önállóbb tevékenység, munkavégzés kialakítása, tevékenységek sorba rendezésével az ok-okozati, következtető gondolkodás fejlesztése, munkafolyamatok átláthatóságának támogatása.

Differenciálás: Különböző nagyságú, anyagú és nehézségű csipesz használata.

Tantárgyi koncentráció: kommunikáció, olvasás-írás, számolás-mérés.

Ötletek: Csipesz használatának gyakorlása, a csipesz és a ruha színének egyeztetésével teregetés, csipeszek szín, forma és méret szerinti rendezése.

Teregetőeszközök

Feladat célja: Különböző szárítóeszközökkel való ismerkedés. Rugalmas gondolkodásmód elősegítése.

Utcai közlekedés

A feladat célja: Körültekintő gyalogos közlekedés kialakítása. Biztonságos átkelés a zebrán, úttesten.

Differenciálás: Helyszíneken gyakoroltatni a feladatot.

Tantárgyi koncentráció: kommunikáció, környezetismeret.

Megjegyzés: Lámpás átkelőhelynél is tanítsuk arra a tanulókat, hogy nézzenek körbe, jön-e jármű az úton!

Közlekedési eszközök, közlekedési szabályok

A feladatok célja: Különböző közlekedési eszközök bemutatása.

Differenciálás: Járművek hangjának megkeresése az internetről. Hangjuk alapján ismerje fel az adott járműveket.

Tantárgyi koncentráció: kommunikáció, környezetismeret, ének-zene, olvasás-írás.

Ötletek: A feladat képanyaga alternatív, augmentatív kommunikációs eszközbe applikálható.

Balesetvédelem az utcán

Körültekintő közlekedés gyakorlása. Biztonságos átkelés a zebrán, úttesten.

Helyszíneken gyakoroltatni a feladatot.

Segélykérés: **Segélyhívó számok, sürgősségi telefonszámok.** Mielőtt a telefonszámok ismertetésére kerülne sor, a legfontosabb tudnivaló, hogy nem könnyű „jól telefonálni”. Pontos válaszokat kell adni, erre egy gyerek nincs felkészülve. Ha bizonytalanok vagyunk, inkább egy felnőttnek szóljunk, hogy hívjon segítséget. Ha ezt ügyesen megtesszük, már nagyon sokat segítettünk! Ezt követően nevezzük meg a legfontosabb segítő szervezetet, és mondjunk példákat, hogy miben segítenek! Mentők: ha valaki rosszul lesz, ha valakit baleset ér, ha egy terhes nő szül, stb. Tűzoltóság: ha kigyullad egy épület, ha bozóttűz van, ha az esővíz befolyik a pincébe, ha a vihar kidöntött egy fát, ha egy balesetnél műszaki mentés szükséges, illetve ha állatmentés szükséges pl. gödörbe esett, valahová beszorult, fennakadt egy állat. Rendőrség: baleseti helyszínelés, betörés, rablás, egyéb bűncselekmények esetén. Mindegyik segítő szervnek van egy telefonszáma, amit bármilyen telefonról ingyen lehet hívni. A központi segélyhívó szám a 112, ez mindhárom szervvel kapcsolatban van. Keressünk videófelvételeket az interneten a megfelelő szemléltetéshez!

Vásárlás

A feladat célja: Helyes viselkedési szabályok (köszönés); megbeszélni, mit viszek magammal: pénzt, bevásárlólistát, a vásárolni szándékozott mennyiségnek megfelelő kosarat, szatyrot. Érdemes környezettudatos szempontokra is felhívni a figyelmet.

Differenciálás: Verbálisan nem kommunikáló tanulókkal alternatív kommunikációs eszközök használata.

Tantárgyi koncentráció: kommunikáció, környezetismeret.

Ötletek: Bár nem mindig egyszerű megvalósítani, de menjünk a gyermekekkel különféle boltokba, tapasztalják meg a vásárlást. Készüljünk elő például a közös főzős tevékenységekre, készítsünk listát, beszéljük meg, mit kell magunkkal vinni. Használjuk a boltok mérlegét, amikor gyümölcsöt veszünk, beszéljük át, mi az, ami könnyű, nehéz.

Nézzessük a kirakatokat, különösen élvezetes lehet az ünnepkörökhöz tartozó dekoráció megfigyelése.

AJÁNLOTT TOVÁBBI SEGÉDANYAGOK:

- Csákvári Judit et al.: Vizuális és asszisztív támogatás használata mérsékelt és súlyos intellektuális képességzavarban – előzetes eredmények. In: [s.n.] (szerk.) Személyes Tér – Közös Világ: A Magyar Pszichológiai Társaság XXVI. Országos Tudományos Nagygyűlése: Kivonatkötet. Budapest, Magyarország: Magyar Pszichológiai Társaság, (2017) p. 21–
- Csákvári Judit: Ajánlások értelmileg akadályozott gyermekek, tanulók kompetencia alapú fejlesztéséhez: Szociális, életviteli és környezeti kompetenciák. Budapest, Magyarország: SuliNova Kht. (2006), 32 p.
- Hatos Gyula (2008): Az értelmi akadályozottsággal élő emberek: nevelésük, életük. APC Stúdió, Gyula
- Dr. Radványi Katalin szerk. (2010): ? Máské(p)p? Intellektuális fogyatékosággal élő emberek gyógypedagógusainak tankönyve.
- Speirs, Fiona (2014): Ö.T.V.E.N. Önismeret, Társas Viselkedés és Egészségnevelés. Geobook Hungary Kiadó
- Varga Imre szerk. (2005): Speciális didaktika. Az értelmi akadályozottsággal élő gyermekek tanítása. APC-Stúdió, Szeged.

Források:

Az egységes szemlélet érdekében az NT-98651 az NT-98652 és az NT-98655 tanári kézikönyvek felhasználásával készült a bevezető.